

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The following full text is a publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/106129>

Please be advised that this information was generated on 2017-12-06 and may be subject to change.

Boom Juridische uitgevers
Postbus 85576
2508 CG Den Haag
T (070) 330 70 33
F (070) 330 70 30
E info@bju.nl
I www.bju.nl

EstateTip Review

Afl. 2012-14

11 april 2012

‘De internationaal erfrechtelijke vormvoorschriften’ Europese Erfrechtverordening

Wij beloofden u op de hoogte te houden betreffende het internationale erfrecht. Er was al aandacht voor deze materie in *EstateTip Review* 2011-9 en 2012-4. Inmiddels heeft het Europese Parlement de Erfrechtverordening (COM(2009)0154 – C7-0236/2009 – 2009/0157(COD)) aangenomen (13 maart 2012) en is het wachten op het van toepassing worden van de verordening. Dat zal, zo ziet het er thans naar uit, niet op zeer korte termijn zijn. Artikel 51 van de verordening bepaalt immers dat (het belangrijkste gedeelte van) de verordening in werking treedt op de twintigste dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie* en dat zij van toepassing is met ingang van 36 maanden na de datum van inwerkingtreding van de verordening. We moeten dan ook nog even roeien met ons huidige erfrechtelijke IPR in Boek 10 BW. De verordening brengt, zoals eerder gezegd, veel goeds, al was het maar dat binnen grote delen van Europa sprake is van een uniform IPR.

Anders dan het Haags Erfrechtverdrag ziet de verordening ook op de *testamentsvorm*. Lid 1 van artikel 19 quinquies bepaalt:

‘1. Een schriftelijke uiterste wilsbeschikking is naar de vorm geldig, indien zij voldoet aan het recht:

- a) van de staat waar bij uiterste wil is beschikt of de erfovereenkomst is gesloten, of
- b) van de staat waarvan de erflater of ten minste een van de personen wier nalatenschap het voorwerp uitmaakt van een erfovereenkomst, hetzij op het tijdstip waarop bij uiterste wil is beschikt of de overeenkomst is gesloten, hetzij op het tijdstip van overlijden, de nationaliteit bezat, of
- c) van de staat waar de erflater of ten minste een van de personen wier nalatenschap het voorwerp uitmaakt van een erfovereenkomst, hetzij op het tijdstip waarop bij uiterste wil is beschikt of de overeenkomst is gesloten, hetzij op het tijdstip van overlijden, zijn woonplaats had, of
- d) van de staat waar de erflater of ten minste een van de personen wier nalatenschap het voorwerp uitmaakt van een erfovereenkomst, hetzij op het tijdstip waarop bij uiterste wil is beschikt of de overeenkomst is gesloten, hetzij op het tijdstip van overlijden, zijn gewone verblijfplaats had, of
- e) in het geval van onroerende goederen, van de staat waar deze gelegen zijn. Of de erflater of de personen wier nalatenschap het voorwerp uitmaakt van een erfovereenkomst, hun woonplaats in een bepaalde staat hebben,

wordt bepaald door het recht van die staat.'

De IPR-liefhebber herkent, ondanks dat er verschillen zijn, in deze regeling het op 5 oktober 1961 te 's-Gravenhage tot stand gekomen Verdrag inzake de wetsconflicten betreffende de vorm van testamentaire beschikkingen, *Trb.* 1980, 54. Dit Haags Testamentsvormenverdrag 1961, waarheen ook artikel 10:151 BW verwijst, is van kracht sinds 1 augustus 1982. Het verdrag ziet anders dan de verordening niet op de *erfovereenkomst*.

Mondelinge testamenten brengen te veel onzekerheden met zich mee over de inhoud van de testamentaire beschikking, hetgeen de reden is dat Nederland bij het Testamentsvormenverdrag 1961 een voorbehoud heeft gemaakt met artikel 2 van de Wet van 10 maart 1982, Goedkeuring van het op 5 oktober 1961 te 's-Gravenhage tot stand gekomen Verdrag inzake de wetsconflicten betreffende de vorm van testamentaire beschikkingen (*Trb.* 1980, 54), *Stb.* 1982, 87. In artikel 1 lid 3 onder e bis van de Erfrechtverordening, betreffende het toepassingsgebied, is bepaald dat de verordening niet ziet op de formele geldigheid van mondelinge uiterste wilsbeschikkingen.

Legt het Testamentsvormenverdrag 1961 straks het loodje? Nee, in verband met de internationale verplichtingen van de lidstaten moet de toepassing van de internationale verdragen waarbij een of meer lidstaten op het tijdstip van vaststelling van de verordening partij zijn, onverlet worden gelaten. Met name wat betreft de formele geldigheid van testamenten en gezamenlijke testamenten, moeten de lidstaten die partij zijn bij het Testamentvormenverdrag 1961, in plaats van de bepalingen van deze verordening, de bepalingen van dat verdrag kunnen blijven toepassen, aldus 'Overweging 28' bij de Erfrechtverordening.

De strekking van het verdrag, en ook van de verordening, kan kernachtig samengevat worden met het *favor testamenti*: testamentaire beschikkingen dienen zoveel mogelijk erkend te worden wat de vorm betreft. *Vormtourisme* is niet uitgesloten, maar in 'Overweging 19' is (wederom, zie *EstateTip Review* 2012-04) de, zoals wij dat noemen, internationaal erfrechtelijke fraus legis in stelling gebracht:

'De bevoegde instantie die bepaalt of een uiterste wilsbeschikking volgens deze verordening formeel geldig is, moet het oneigenlijk tot stand brengen van een internationaal aanknopingspunt met als oogmerk de regels betreffende de formele geldigheid te omzeilen, buiten beschouwing laten.'

De serieuze estate planner is niet op zoek naar vormverlichting, maar wil dat het testament zorgvuldig tot stand komt en goed wordt geregistreerd en bewaard.